

nationaal programma groningen

Vastgestelde besluitenlijst Algemeen Bestuur Nationaal Programma Groningen

Datum: 5 februari 2024

Tijd: 15:00-17:00 uur

Locatie: Huis van Cultuur en Bestuur, Gorecht Oost 157, Hoogezand

Aanwezig:

Johan Remkes - Nationaal Programma Groningen

Susan Top - provincie Groningen

Henk Emmens - provincie Groningen

Esther Pijs - ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Koen Schuiling - gemeente Groningen

Cora-Yfke Sikkema - gemeente Oldambt (aanwezig vanaf de behandeling van agendapunt 3)

Adriaan Hoogendoorn - gemeente Midden-Groningen

Annalies Usmany-Dallinga - gemeente Eemsdelta (aanwezig vanaf de behandeling van agendapunt 3)

Henk Jan Bolding - gemeente Het Hogeland

Herman Rinket - Groninger Gasberaad

Frans Keurentjes - uit het midden van de agrarische sector

Anita Winter - uit het midden van het bedrijfsleven

Jouke de Vries - uit het midden van de kennisinstellingen

Esther Borstlap - uit het midden van de woningcorporaties

Johan Visser - uit het midden van de chemische industrie

Bas Wallis de Vries - uit het midden van de zorginstellingen (aanwezig tot en met de behandeling van agendapunt 7)

Nienke Baars - Nationaal Programma Groningen

Anna Weijer - Nationaal Programma Groningen

Gert-Jan Swaving - Nationaal Programma Groningen

Marloes van der Meij-Hingstman - Nationaal Programma Groningen

Afwezig:

Chris Kuijpers - ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Nr.	Agendapunt
1.	Opening, vaststelling agenda <ul style="list-style-type: none">Agendapunt 2 en 6 worden tegelijkertijd behandeld.De notitie bij agendapunt 4 is nagezonden op dinsdag 23 januari.
	Ter besluitvorming
2.	Onderzoek executiekracht / Lerend effect monitor 2023 <p>Het consortium dat monitoring en evaluatie van Nationaal Programma Groningen uitvoert heeft het onderzoek naar executiekracht opgeleverd. Het bestuur heeft kennisgenomen van het onderzoeksrapport.</p>

Vanuit het bestuur is met betrekking tot één van de uitkomsten van het onderzoek, namelijk dat "veel van de directbetrokkenen (met name in de lokale programma's) de indruk wekken zich 'eigenaar' te voelen van de reeds gereserveerde middelen voor de betreffende overheidsorganisatie", benadrukt dat beeld correct is en dat dit onwenselijk is. Er is aangegeven dat het van belang is dat men zich gezamenlijk verantwoordelijk voelt voor de opgave van Nationaal Programma Groningen en Nij Begun.

Ook is opgemerkt dat het in termen van zichtbaarheid van executiekracht van belang is dat bij projecten wordt aangegeven dat deze tot stand zijn gekomen met financiering uit Nationaal Programma Groningen.

Eerder is in het bestuur gesproken over de mogelijkheid om ook een beoordeling door de onafhankelijke beoordelingscommissie op programmaniveau mogelijk te maken. Dit komt ook naar voren als één van de aanbevelingen in het onderzoek naar executiekracht. Het bestuur besluit om de opdracht van de onafhankelijke beoordelingscommissie aan te passen zodat een beoordeling op programmaniveau mogelijk is, op basis van een voorstel dat aan het bestuur zal worden voorgelegd. Er is aangegeven dat het bij een gewijzigde opdracht nog steeds mogelijk moet zijn om ook op projectniveau te beoordelen.

Zowel de uitkomsten van het onderzoek naar executiekracht als de eerder in het bestuur besproken Monitor 2023 geven aanleiding om aan de slag te gaan met het lerend vermogen van Nationaal Programma Groningen. Daarom wordt de coördinatiegroep gevraagd hiertoe een voorstel te ontwikkelen waarbij wordt ingegaan op gemeentelijke samenwerking met betrekking tot de onderwerpen (sociale) veiligheid en biodiversiteit. Het bestuur wijst op raakvlakken met de Sociale Agenda, gemeentelijke inzet op het thema ondermijning, het Nationaal Programma Landelijk Gebied en afstemming met inzet van de provincie op de betreffende thema's.

Besluiten:

- Het bestuur stelt vast dat met het uitgebrachte rapport over executiekracht aan de opdracht is voldaan;
- Het bestuur stemt in met het voorstel om de opdracht van de beoordelingscommissie aan te passen, zodat een programmatische beoordeling mogelijk wordt. De nieuwe opdracht zal daarbij ter vaststelling worden voorgelegd aan het AB.
- Het bestuur vraagt het programmabureau om samen met de coördinatiegroep een voorstel voor lerend vermogen te ontwikkelen (met de uitkomsten van het onderzoek naar executiekracht als uitgangspunt) en als onderdeel daarvan - specifiek n.a.v. de monitor 2023 -ontwikkel een voorstel voor het inrichten van gemeentelijke samenwerking met betrekking tot de onderwerpen biodiversiteit en (sociale) veiligheid. Betrek daar voor het onderwerp (sociale) veiligheid de vereniging van Groninger woningbouwverenigingen bij.
- Het bestuur besluit dat het onderzoeksrapport executiekracht, samen met de twee onderzoeken over governance die Caspar van den Berg heeft uitgevoerd, beschikbaar gesteld kunnen worden de colleges van B&W, GS, staatssecretaris Mijnbouw en minister van BZK.

3.

Baanbrekers

Het bestuur heeft kennisgenomen van een analyse met betrekking tot circulaire economie. Het voorstel lag voor om het thema circulaire economie op te nemen als investeringslijn in de programmering van Nationaal Programma Groningen (dat is tijdens het AB van 6 februari, toen dit besluit over huidige baanbreker-thema's werd genomen, nog niet genomen omdat de analyse die nu voorlag destijds niet voorhanden was). Er is aangegeven dat er ook voor gekozen zou kunnen worden om circulaire economie als een van de toetsingscriteria toe te voegen aan het programmakader, vanuit de gedachte dat circulariteit bepalend is voor het succes van alle projecten binnen Nationaal Programma Groningen.

Daarnaast heeft het bestuur kennisgenomen van de stand van zaken rondom alle baanbreker-thema's. Naar aanleiding daarvan is het volgende besproken:

- Het programmabureau is benaderd door een consortium rond Koninklijke Wagenborg over kansen voor Noord-Nederland ten aanzien van de ontmanteling en hergebruik van olie- en gasplatforms op de Noordzee. Er is gewezen op het feit dat mocht dit een toekomstig project worden, er kritisch gekeken moet worden naar een logische partij uit het consortium om dit project te dragen.
- Er zijn zorgen geuit over de voortgang van Vitaal Groningen. Daarop is aangegeven dat er wordt gewerkt aan een herziene versie van het plan die op korte termijn gereed zal zijn.
- Uitkomsten van de kick-off sessie met de werkgroep Fascinating zijn nog niet bekend.
- De stand van zaken rondom de baanbrekers wordt opnieuw geagendeerd voor de AB-vergadering van 8 april 2024.

Verder is aandacht gevraagd voor de verschillende begrippen die nu gehanteerd worden (baanbrekers, investeringslijnen, thema's, projecten). Een verheldering zou in het verslag en vervolgens in het overzicht met de stand van zaken rondom baanbrekers opgenomen worden: De *thema's* Waterstofeconomie, Gezondheidstechnologie, Vitaal Groningen, Vrijtijdseconomie, Landbouw & Voedsel en Onderwijs & Arbeidsmarkt zijn op dit moment opgenomen als *investeringslijnen* in de programmering van Nationaal Programma Groningen. Dat houdt enerzijds in dat de thema's 'rijp voor uitwerking' zijn en dat het programmabureau zich kan inzetten om deze thema's in overleg met betrokkenen verder te brengen zonder dat daar in financiële zin besluitvorming over plaatsvindt (anders dan het besluit dat op 6 februari 2023 is genomen over voorbereidingskosten). Anderzijds vormen deze thema's de basis voor projecten binnen de lokale en provinciale programma's die zich op de betreffende thema's richten. Deze thema's/investeringslijnen noemen we al enige tijd *baanbrekers*. Over de daadwerkelijk inzet op deze baanbrekers wordt pas besloten wanneer er concrete programma's op tafel liggen. Zover is het nu nog niet. Dit betekent ook dat met het besluit om circulaire economie toe te voegen als investeringslijn (baanbreker), dit op dit moment niet ten koste zal gaan van de inzet op de andere baanbrekers. Onder de nog op te stellen programma's vallen vervolgens diverse *projecten*.

Besluit:

- Het bestuur besluit om het thema circulaire economie op te nemen als investeringslijn in de programmering van Nationaal Programma Groningen.

4.

Provinciaal programma provincie Groningen

Op 6 november 2023 heeft het AB besloten* om het resterende programmabudget van 287,75 miljoen euro** toe te voegen aan het trekkingsrecht van de provincie Groningen onder de volgende voorwaarden:

1. Het programma biedt voldoende financiële ruimte voor de baanbrekers.
2. Een heroverweging in 2026, zodat bezien kan worden of de Economische en Sociale Agenda aanleiding geven tot een ander besluit over de dan nog resterende middelen.

De provincie heeft vervolgens een programma ingediend bij de beoordelingscommissie. Op 18 december 2023 heeft het DB op basis van het positieve advies van de beoordelingscommissie het provinciaal programma goedgekeurd***.

* Provincie heeft tijdens het DB van 18 december 2023 aangegeven niet akkoord te zijn.

** Het AB heeft op 6 november de verdeling van de additionele middelen van de indexering vastgesteld, op grond van dat besluit bedraagt het resterende programmabudget € 297.799.184,-.

*** De versie van het provinciaal programmaplan dat door de beoordelingscommissie/DB 18 december is beoordeeld, is ook besproken in Provinciale Staten. Daar zijn twee amendementen ingediend die betrekking hebben op besluitvorming en de rol van Provinciale Staten. Deze amendementen zullen nog leiden tot een aantal niet-inhoudelijke wijzigingen in het programmaplan.

Het bestuur heeft kennisgenomen van een gezamenlijke analyse van de financiële middelen die door de provincie in het provinciaal programma worden gereserveerd voor de baanbrekers. Uit deze analyse blijkt dat de provincie beoogt de voortgang van de baanbrekers te faciliteren. Tegelijkertijd is de financieringsbehoefte van de baanbrekers nog niet geheel te voorspellen. Daarom is een aanpak voorgesteld om in gezamenlijkheid de voortgang van de baanbrekers te faciliteren en het bestuur waar nodig te betrekken bij eventuele knelpunten. Mochten de komende twee jaar knelpunten ontstaan ten aanzien van financieringsmogelijkheden van baanbrekers omdat het provinciaal programma onvoldoende ruimte biedt, dan wordt in samenspraak tussen provincie en het nationaal programma gekeken naar een geschikte alternatieve route. Daarbij zijn momenteel twee mogelijkheden in beeld: herijking van het provinciaal programma per 2026 en middelen Nij Begun (uit het startkapitaal van €250 mln.). Provincie en programmabureau verkennen de mogelijkheden voor besluitvorming over de inzet van deze middelen. Met betrekking tot de heroverweging in 2026 heeft de provincie in de antwoordnota m.b.t. het ingediende provinciale programma toegezegd dat het programma uiterlijk in 2025 wordt herijkt.

Er zijn complimenten gemaakt over de helderheid die de analyse verschaft. Verder is gewezen op een tweetal elementen die van belang zijn, maar niet terugkomen in de opgestelde analyse van financiële middelen. Ten eerste de verschillende manieren waarop financiering ingezet kan worden (zoals subsidies en achtergestelde leningen) en het revolverend karakter van de in te zetten middelen. Ten tweede het betrekken van EZK bij het verkennen van financieringsmogelijkheden.

Besluiten:

- Het bestuur stemt in met de analyse en aanpak om de baanbrekers te faciliteren
- Het bestuur besluit, op basis van de toezegging die door de provincie is gedaan over een herijking van het provinciaal programma in 2025 én de uitkomsten van de gezamenlijke analyse van financiële middelen, dat de voorwaarden die het AB op 6 november 2023

	<p>heeft verbonden aan het toevoegen van middelen aan het trekkingsrecht van de provincie komen te vervallen.</p> <ul style="list-style-type: none">- Het bestuur verzoekt de provincie en het programmabureau conform de voorgestelde aanpak invulling te geven aan de gezamenlijke ambitie voor de baanbrekers en het AB hierover periodiek te informeren.
5.	<p>Evaluatie Nationaal Programma Groningen</p> <p>Op 23 juni 2022 heeft het bestuur besloten om de tussentijdse integrale evaluatie die was voorzien in 2023 op een later moment uit te voeren omdat 2023 nog te vroeg is om uitspraken te doen over de effectiviteit van Nationaal Programma Groningen. Er is nog geen besluit genomen over het moment waarop de tussentijdse evaluatie van Nationaal Programma Groningen wordt uitgevoerd. Het voorstel lag voor om de tussentijdse evaluatie uit te gaan voeren in 2025, waarbij de opdracht voor deze evaluatie t.z.t. wordt voorgelegd aan het AB. Daarnaast is in het DB van 18 december 2023 het voorstel geformuleerd om het programma Toukomst op korte termijn op proces en output te evalueren. Verder blijft Toukomst ook onderdeel uitmaken van de tussentijdse evaluatie over het effect (de outcome) van Nationaal Programma Groningen als geheel in 2025.</p> <p>Er is opgemerkt dat de evaluatie nu laat komt in het licht van de plannen die op dit moment al worden ontwikkeld rondom de uitwerking Nij Begun. Naar aanleiding daarvan is benadrukt dat niet alleen het tijdstip, maar ook het karakter van de evaluatie inmiddels is gewijzigd. Nij Begun, de baanbrekers en het feit dat inmiddels trekkingsrechten zijn bepaald voor de resterende middelen uit Nationaal Programma Groningen, maken dat de evaluatie niet tot doel heeft om bij te sturen op de richting van Nationaal Programma Groningen. Het is van belang om dat element, samen met argumenten voor het feit dat de evaluatie niet in 2023 is uitgevoerd, toe te lichten in de op te stellen informerende brief aan colleges. Bovendien is het uitvoeren van een evaluatie noodzakelijk omdat het een basis biedt voor verantwoording.</p> <p>Daarnaast is verzocht om de opzet van de evaluatie op voorhand te bespreken met de kwartiermakers van de Economische Agenda en de Sociale Agenda en om de opdrachtformulering van de evaluatie op proces en output voor Toukomst te agenderen voor het DB.</p> <p>Verder is medegedeeld dat de Noordelijke Rekenkamer een onderzoek naar Nationaal Programma Groningen gaat uitvoeren.</p> <p><u>Besluiten:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Het bestuur stemt in met het uitvoeren van de tussentijdse integrale evaluatie op het effect van Nationaal Programma Groningen in 2025.- Het bestuur stemt in met het versturen van een informerende brief aan de colleges over het doen van een tussentijdse evaluatie van Nationaal Programma Groningen in 2025, waarin verwoord het verzoek om deze door te geleiden naar raden/Staten.- Het bestuur stemt in met het laten uitvoeren van een evaluatie op proces en output voor Toukomst in 2024. De opzet van deze evaluatie wordt geagendeerd voor het DB.

6.	<p>Lerend effect monitor 2023</p> <p>Op 6 november 2023 is de Monitor 2023 besproken in het AB. Toen kwam het lerend effect van de monitor aan de orde. Er is gesproken over de vraag hoe de monitor benut kan worden om binnen Nationaal Programma Groningen bij te sturen, keuzes te maken en focus aan te brengen. Tijdens die inhoudelijke bespreking kwamen twee specifieke onderwerpen uit de monitor aan de orde, waar het lerend effect een rol kan spelen. Ten eerste de verslechterde ontwikkeling van biodiversiteit in relatie tot de constatering dat niet veel projecten van Nationaal Programma Groningen zich daarop richten. Ten tweede het aspect (sociale) veiligheid als één van de verklarende factoren voor de negatieve ontwikkeling van brede welvaart, terwijl Nationaal Programma Groningen zich daar niet in het bijzonder op richt. De wijze waarop hier vervolg aan wordt gegeven is besproken bij agendapunt 2.</p>
7.	<p>Hackathons/Jongerenparticipatie</p> <p>Het bestuur heeft kennisgenomen van een evaluatie van de Hackathon-aanpak en voorstellen voor de aanpak van jongerenparticipatie. Er is gewezen op raakvlakken met de uitwerking van Nij Begun, waarbij ook wordt gewerkt aan jongerenparticipatie. Ook is aangegeven dat voorliggende evaluatie over Hackathons vooral gaat over het proces. Het bestuur ontvangt t.z.t. ook graag bevindingen over wat hackathons inhoudelijk hebben opgeleverd en hoe dat wordt benut. Ook is gevraagd naar een nadere duiding bij de financiële opbouw van Nationaal Programma Groningen in algemene zin. Er is afgesproken dat het programmabureau dit voor de maatschappelijke bestuursleden zal verzorgen.</p> <p><u>Besluiten:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Het bestuur besluit het budget voor Hackathons breder open te stellen conform voorstel.- Het bestuur stemt in met de voorgestelde aanpak jongerenparticipatie waarvoor een bedrag van 825.000 euro wordt overgeheveld van de balanspost van het nationaal programma naar de begroting van het programmabureau. Een toelichting op de dekking uit deze balanspost wordt gegeven in het jaarverslag 2023.- Het programmabureau verzorgt nadere duiding met betrekking tot de financiële opbouw van Nationaal Programma Groningen aan de maatschappelijke bestuursleden.
8.	<p>Voortgang Toukomstprojecten</p> <p>Het bestuur heeft kennisgenomen van de stand van zaken rondom Toukomstprojecten. Er lag een aantal voorstellen voor met betrekking tot het verlengen van budgetreserveringen en verstrekken van informatie aan Provinciale Staten gelet op hun informatiebehoefte. Er is aangegeven dat bij het verstrekken van die informatie ook moet worden toegelicht dat niet jaarlijks is geactualiseerd (zoals eerder was voorzien) omdat veel projecten nog niet zo lang in uitvoering zijn.</p> <p>De voorzitter heeft toegelicht dat een scan van Toukomstprojecten op toekomstbestendigheid zal worden uitgevoerd. Een vaste looptijd tot maximaal 2029, een vaststaand budget en toekomstbestendigheid waren heldere uitgangspunten voor de Toukomstprojecten bij aanvang. In de uit te voeren scan wordt ingegaan op de vraag in hoeverre de projecten inderdaad toekomstbestendig zijn en hoe daar door initiatiefnemers mee wordt omgegaan.</p> <p>Er is benadrukt dat een goede begeleiding van Toukomstprojecten belangrijk is. Waarbij ook is opgemerkt dat er grenzen zijn aan de projectbegeleiding en betrokkenheid vanuit het</p>

	<p>programmabureau. Verwachtingenmanagement is daarom van belang. Dit onderwerp zal ook terugkomen in de evaluatie van Toukomst op proces en output (zie agendapunt 5).</p> <p>Verder is met betrekking tot Toukomstproject 'De Barst' aandacht gevraagd voor het feit dat een extra afslag bij de N33 noodzakelijk is om het project tot een succes te maken.</p> <p><u>Besluiten:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestuur stemt in met het verlengen van de budgetreservering voor het project Oogst van Groningen tot 31 december 2024. - Het bestuur stemt in met het verlengen van de budgetreservering voor het project Touripedia tot 31 december 2024. - Het bestuur stemt in met het verlengen van de budgetreservering voor het project Kiek'n & Doun/Veldatlas tot 31 december 2024. - Het bestuur stemt in met het verlengen van de budgetreservering voor het project Burgerhart tot 31 december 2024. - Het bestuur stemt in met het verlengen van de budgetreservering voor het project De Barst tot 31 december 2024. - Het bestuur stemt in met het verstrekken van de volgende informatie aan de colleges van B&W en Gedeputeerde Staten en verleent mandaat aan de voorzitter om dit af te handelen: 1) de uitkomsten van het onderzoek naar executiekracht, 2) de evaluatie naar het functioneren van het Toukomstpanel en implementatie van het Toukomstprogramma (gepubliceerd in 2021) en 3) een overzicht van de huidige stand van zaken met betrekking tot de voortgang van Toukomstprojecten.
9.	<p>Meerjarenbegroting 2024-2027 De meerjarenbegroting 2024-2027 lag ter vaststelling voor. Vaststelling hiervan was voorzien in 2025, maar wordt nu vervroegd voorgelegd gelet op de ontwikkelingen in het afgelopen jaar waarbij extra middelen zijn toegekend aan het programmabureau. Daarnaast is kennisgenomen van de begroting van het programmabureau voor 2024, die op 18 december 2023 door het DB is vastgesteld.</p> <p><u>Besluit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestuur stelt de meerjarenbegroting 2024-2027 vast.
10.	<p>Concept verslag AB 6 november 2023 Het verslag van de vergadering op 6 november 2023 lag ter vaststelling voor.</p> <p><u>Besluit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestuur stelt het verslag van de vergadering en het gesprek met de beoordelingscommissie op 6 november 2023 vast.
	Ter informatie
11.	Mededelingen

a. Stand van zaken merkmanagement

Het bestuur heeft kennisgenomen van een notitie waarin de stand van zaken rondom merkmanagement wordt gegeven en een brief van Marketing Groningen m.b.t. afronding en overdracht van hun opdracht.

De provincie verwacht rond de zomer interne besluitvorming over merkmanagement en marktwerking economie, op basis van een economische visie waar op dit moment nog aan wordt gewerkt. Vanuit het bestuur is de provincie verzocht om op kortere termijn te komen tot besluitvorming zodat de voortgang die de afgelopen jaren is geboekt kan worden doorgezet.

b. Goedgekeurde projecten door het DB op 18 december 2023

Het bestuur heeft kennisgenomen van de adviezen van de onafhankelijke beoordelingscommissie waar het DB op 18 december 2023 mee heeft ingestemd:

- Eén project van de gemeente Oldambt:
 1. Digitaal Centrum Oost-Groningen (O13)*
- Twee projecten van de gemeente Groningen:
 1. Beijum woont duurzaam (G22)**
 2. Winkelplein Lewenborg (G23)**
- Eén project van de gemeente Westerkwartier:
 1. Gastvrij Middag-Humsterland (W03)**
- Eén Toukomstproject:
 1. Filosofie op het VMBO

* Met dien verstande dat nog aan de voorwaarden wordt voldaan. De beoordelingscommissie adviseert om eerst alleen middelen beschikbaar te stellen voor de voorbereidende fase. De beoordeling van de voorwaarden is gemandateerd aan de programmadirecteur.

** Met dien verstande dat nog aan de voorwaarde(n) wordt voldaan, waarvan de afhandeling is gemandateerd aan de programmadirecteur.

NB. Het DB heeft ook ingestemd met het advies van de beoordelingscommissie met betrekking tot het provinciaal programma: zie agendapunt 4.

c. Startdocument Economische Agenda/ Onderzoeksrapport governance

Op 19 januari 2024 is het startdocument Economische Agenda van de stuurgroep Economische Agenda samen met het onderzoeksrapport over governance ('Aan het stuur, voor de regio') van Caspar van den Berg verzonden naar raden en Staten. Op 22 januari 2024 heeft een startbijeenkomst plaatsgevonden over Nij Begun. Deze bijeenkomst was met name gericht op overheden. Niet alle AB-leden waren hier voor uitgenodigd, wat als een gemis is ervaren. EZK heeft aangegeven dat er nog een conferentie over Nij Begun volgt die op een breder publiek gericht zal zijn.

nationaal programma groningen

12.	Rondvraag/ w.v.t.t.k. <ul style="list-style-type: none">- Het programmabureau, EZK en Jouke de Vries hebben contact gehad met Brainport Eindhoven over het organiseren van een gesprek met het bestuur. Hierover wordt met elkaar afgestemd.- De werving voor een kwartiermaker Economische Agenda loopt.- De voorzitter biedt aan om desgewenst een toelichting te geven aan raden en Staten over de ontwikkelingen rondom Nationaal Programma Groningen en Nij Begun. Het Hogeland heeft de toelichting over de baanbrekers voor het college en de raad die door het programmabureau is verzorgd als waardevol ervaren en beveelt aan om dit ook in de andere gemeenten te doen.
13.	Sluiting